

De kracht van de omgeving

Wij-zij denken

1

DOEL

Jongeren tonen dat polarisatie niet alleen over individuen gaan, maar ook over omgevingen en systemen (school, online, politie, media...).
Ontdekken welke elementen wij-zij-denken versterken of net kunnen afremmen.
Samen nadenken over kleine veranderingen in de omgeving die meer rechtvaardigheid en verbinding mogelijk maken.

2

BENODIGDHEDEN

- Groot flapvel per groep
- Stiften
- Eventueel voorbeeldsituaties (kaartjes)
- Duur 40 minuten

3

BESCHRIJVING

Start plenair: laat deelnemers roepen waar zij polarisatie of wij-zij-denken zien en noteer de plekken kort op een flap.

In kleine groepjes een “omgeving-scan” maken van één gekozen plek: wie is er, welke (on)geschreven regels zijn er, waar zit macht en veiligheid, wat duwt naar wij-zij en wat kan verbinden.

Plenair laten terugkoppelen: per groep één voorbeeld van iets dat wij-zij versterkt en één element dat kan verbinden, en kort verzamelen welke kleine veranderingen in de omgeving mogelijk zijn.

Voor een uitgebreide uitleg en voorbeeldvragen bij elke stap, zie de volgende pagina.

4

REFLECTIE

- Voelt een conflict anders als je naar de omgeving kijkt in plaats van alleen naar “daders” en “slachtoffers”?
- In welke omgeving voel jij de meeste druk om “kamp te kiezen”? Waarom?
- Waar zie jij ruimte voor verandering in jouw school/werking/buurt/online wereld?
- Wie zou je nodig hebben om iets in die omgeving aan te passen (leerkracht, jeugdwerker, moderator, beleid...)?

5

TIP EN BRON

Kies omgevingen die herkenbaar zijn voor de groep (geen abstracte “samenleving”, maar concrete plekken: klas, chat, plein, sportclub).

Leg expliciet uit dat het niet gaat om schuld zoeken (“wiens fout is het?”), maar om inzicht:

De kracht van de omgeving

Beschrijving

Waar speelt polarisatie zich af?

Plenaire start, jij noteert op een flap: “Op welke plekken zie jij polarisatie of wij-zij-denken gebeuren?” Laat voorbeelden roepen, bv.: in de klas, op de speelplaats / in de jeugdwerking, op Instagram / TikTok / X, in de voetbalploeg, in de media...

Schrijf de omgevingen op, zonder er nog diep op in te gaan. Kader kort: “We kijken vandaag niet naar de mensen zelf, maar naar de omgeving waarin dingen gebeuren. Hoe duwt die omgeving soms richting conflict of ongelijkheid?”

Maak een “omgeving-scan”

Verdeel in kleine groepjes (3–5 deelnemers). Laat elk groepje één omgeving kiezen waar zij veel mee te maken hebben. Opdracht op flap: teken in het midden de naam van de omgeving en daaromheen 4 vakken:

1. Wie is er?

- Welke groepen / rollen zie je hier?
- Wie voelt zich “thuis”, wie minder?

2. Regels & ongeschreven regels

- Welke officiële regels gelden hier? (school-/huisregels, platformregels...)
- Welke ongeschreven regels merk je? (bv. “over dit praat je niet”, “hier maak je grapjes over x”, “je moet hard zijn om erbij te horen”)

3. Macht & veiligheid

- Wie heeft de meeste macht? (leerkracht, beheerder, oudere jongeren, moderator...)
- Wie voelt zich veilig, wie niet? Waarom?

4. Wat duwt naar wij-zij? Wat kan verbinden?

- Noteer in één kleur: dingen in de omgeving die wij-zij-denken versterken (bv. aparte groepjes, bepaalde hashtags, strenge controles, media die één kant uitlichten...).
- In een andere kleur: dingen die verbinden (bv. gezamenlijke activiteiten, duidelijke afspraken, veilige volwassenen, humor die niet vernederend is...).

Laat hen vooral steekwoorden en pijltjes gebruiken, geen lange teksten.

Plenaire

Breng de groep terug samen. En laat per groep 1 iemand kort hun omgeving tonen en één element delen dat wij-zij-denken versterkt én één element dat kan verbinden.

Plenaire vragen:

- “Wat valt jullie op als je al deze omgevingen naast elkaar ziet?” (komen dezelfde patronen terug, bv. stilte, schaamte, gebrek aan veilige plekken, rol van sociale media, rol van leerkrachten...?)
- “Welke kleine veranderingen in de omgeving zouden al verschil kunnen maken?” (bv. duidelijke gespreksregels, een moderator, aparte ruimte voor rustige dialoog, afspraken over online gedrag...)

Je kan die laatste antwoorden op een aparte flap zetten en uithangen.

